

Posudek bakalářské práce
Kateřina Černá:
Ekofeministické hnutí u nás?
– tři případové studie
Fakulta humanitních studií
Univerzita Karlova

Úvod

Nevládní organizace, často environmentálně orientované, bývají častým tématem nebo spíše návrhem studentů na diplomní práce. Kateřina Černá naštěstí na základě konzultací orientovala svou práci vysoko nad úroveň obvykle navrhovaného pouhého popisu, když se orientuje na samotnou teorii a metodologicky podložené analýzy („...než k pouhému popisu jednoho segmentu občanského sektoru.“, str. 6). Výsledkem je studie, která nepřináší převratné závěry, zato je v metodě důsledná a ve výsledku až na výjimky průkazná.

1. Obsahová stránka

Práce je v souladu s tématem velmi dobře, podrobně a logicky členěna na tři základní segmenty. V obecnějším pohledu ji tvoří teoretická část, popisná část, analytická část a závěry. V teoretické (rešeršní) části Černá nejprve zevrubně rozebírá výchozí pojmy (sociální hnutí, nové sociální hnutí, feminismus, ekofeminismus a jejich určující znaky), poté se velmi krátce zabývá elementárními environmentálními pojmy. K první části teorie lze mít následující výhrady, vhodné i jako otázky pro obhajobu:

1. v otevřené liberální občanské společnosti plní nevládní organizace nepochybně široký vějíř funkcí, o nichž by bylo dobré se alespoň zmínit – text místy budí dojem, jako by hnutí pracovala „jen pro sebe“ (funkce servisní, inovativní [změna hodnotových paradigmat, ale i technologií, obnovitelných zdrojů], mobilizační, monitorační, participační [společenská důvěra, dokonce státotvornost], balanční, formativní);
2. výstižný sémantický diferenciál by byl přehlednější, kdy by v něm byly explicitně uvedeny oba typy hnutí (str. 20);
3. nemyslím, že by striktně třídní výklad („Sociální hnutí rovná se „organizované kolektivní jednání třídního aktéra proti třídnímu nepříteli za sociální kontrolu nad historicitou v konkrétní komunitě“ (Touraine 1981 dle Diani 1992: 5); (str. 10) byl relevantní dnes a zejména ne ve vztahu k ekofeminismu; přinejmenším by měl být podrobněji diskutován s jinými pohledy.

Autorka velmi dobře provedla a zdůvodnila reprezentativní výběr tří ekofeministických organizací jak z hlediska jejich vlivu a známosti v České republice, tak z hlediska rozdílnosti jejich zaměření a vnitřní organizace. Stejně správně vypustila ze zorného pole brněnské hnutí Nesehnutí, které k ekofeminismu skutečně spíše nenáleží.

Nejen v uvedení metodiky a cílů, ale i v analytické části je patrné, že práce byla velmi dobře vedena především metodicky, poněkud méně v oblasti věcné (obvyklý problém mezních témat). Ačkoli autorka popisuje použitou metodu relativně stručně, informuje o ní přesně a velmi dobře ji interpretuje („grounded theory“ , Corbinová – Strauss, na str. 38 až 40). Zejména pak ji dokáže náležitě aplikovat, dokonce poměrně tvůrčím způsobem, což svědčí opět jak o dobrém vedení, tak o nabytých znalostech – zdá se, že si techniku včetně ukázek kódování osvojila. Rovněž vhodně volí i své analytické kategorie, jež jí umožňují hlubší vhled a podrobnější porovnání prvků vzorku.

2. Práce s literaturou

Shromážděný materiál i literatura jsou poměrně velmi bohaté a reprezentativní pokud jde o oblast sociálních hnutí, přesto, že se autorka opírá jen o dvě, byť stěžejní, cizojazyčné publikace. Černá vytěžuje své literární zdroje i respondenty efektivně, většinou dobře cituje, dokáže zaměřit práci s prameny k dosažení stanoveného cíle. Poznámkový aparát, citace a odkazy splňují nároky na diplomní práci.

3. Formální stránka

Práce má i při velkém typu písma rozsah plně odpovídající bakalářské úrovni. Je však bohužel přímo zaplavena množstvím anakolutů, překlepů, chybného skloňování, časté jsou chyby v interpunkci, psaní „viz.“ s tečkou a podobně. Pro ukázkou postačí výběr z prvních tří stran textu: „...které se věnují či okrajově zmiňují ekofeminismus...“ (str. 6); „Zkoumaná tři hnutí jsem si vybrala na základě toho, že buď samy sebe...“ (str. 6); „...v první části se věnuji teoriím týkajících se sociálního hnutí“ (str. 6); „...ekofeministických prvků ve vybraných hnutích - např. zájmu, myšlení a názorům“ (str. 7); „dualismus v myšlení o přístupu k ekologickým otázkám“ (str. 7); „Tématem své bakalářské práce jsem se inspirovala pracemi J. Chaloupkové (2002), M. Kohlové (1999) a M. Kolářové (2004).“ (str. 7); „...se taktéž zabývala oblastmi“ (str. 8); Všechny tři práce, zejm. práce Chaloupkové, mi pomohly s uchopením teorie sociálního hnutí. (str. 8). Vzhledem k tomu, že stylistická úroveň práce je průměrná nebo spíše mírně nadprůměrná (srozumitelný, dobře sledovatelný lineární sloh), lze chyby přičíst spíše spěchu; vnucuje se však otázka, zda takto ledabylý text může být i na bakalářské úrovni obhájen bez sníženého hodnocení.

Text je v nezbytné míře vybaven potřebným formálním aparátem – pochopitelně závěr, seznam literatury a zdrojů a pramenů včetně internetových; nechybí seznam příloh, nepostrádal jsem seznam zkratk.

4. Celkové hodnocení

Teorie feminismu či genderová studia nepatří k mým odbornostem, přesto se řešerše vývojových etap feminismu zdá být věcně správná.

Autorka správně cituje Kiczkovou: „Problém není v samotné účelové racionalitě, ale v jejím osamostatnění. V takovémto případě musí být účelová racionalita pod veřejnou kontrolou, na které se mohou podílet všichni, muži i ženy.“ (str. 31), ale podle mého názoru už nedostatečně důrazně formuluje stanovisko moderního „odpovědného ekofeminismu“, které je charakterizováno oboustranným aktivním vzájemným přijetím jinakosti, jež přispívá k potřebnému celostnímu pojetí světa (např. Hazel Henderson, někdy i Ľubica Lacinová).

Přesto autorka v závěru vcelku přesvědčivě odpovídá „...na stěžejní otázku mé (své, pozn. aut.) práce – zda u nás existuje ekofeministické hnutí.“ (str. 37)

Společná charakteristika tří hnutí „Feminismus bez feminismu“ je vtipná a výstižná, ale spíše jen pro prvá dvě, Pražské matky a Jihočeské matky. Hnutí Gaia nebo konkrétně Marie Haisová se dlouhodobě zabývá i historickým studiem společnosti, stádiu matriarchátu a matrimonní společnosti a označil bych je tedy za ekofeministické v plné míře jak na základě vlastní znalosti problematiky, tak na snížené, podle mého názoru, průkaznosti argumentace v analýzách Kateřiny Černé. Přesto je řada (dílčích) závěrů a postřehů diplomantky cenná a nebyť vytčených nedostatků, práce mohla být hodnocena lépe.

Ze všech uvedených důvodů přes uvedené výhrady části **doporučuji bakalářskou práci k obhajobě** a navrhuji hodnocení **velmi dobře** s bodovým výsledkem k horní hranici rozsahu (35–39 bodů).